

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VI. Verior ac probabilior solutio traditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

verum, quod si Adam non peccasset, Verbum A
Divinum carnem humanam non assumpisset.

51. Respondent secundò alij, negando Antecedens,
ad cujus probationem, negant Majorem, & ad
primam ejus probationem dicunt Christum non
ideo in Scripturis appellari primogenitum omnis
creaturæ, quòd prius ordine causalitatis & inten-
tionis prædestinatus fuerit, quàm aliz omnes
creaturæ sint prædefinitæ & volitæ à Deo, sed
tantùm quia dignitate & excellentiâ antecedit eas;
ut exponit D. Hieronymus.

Ad secundam respondent, vel ibi sermonem esse
de Sapientia increata, quæ dicitur initium viarum
Dei, quia Verbo quod est Sapientia Patris con-
dita sunt univèrsa. Vel si verba illa de Sapientia B
incarnata intelligantur, illam dici initium viarum
Dei, quia est initium operum redemptionis, &
prædicationis Evangelicæ, ratione humanitatis,
& omnium creaturarum, ratione divinitatis, ut
interpretantur Cyrillus lib. 9. thesauri cap. 7. &
8. & Hieronymus ad verba illa Proverb. 8. Ex
quo solùm sequitur, prædestinationem Christi
fuisse in divina mente priorem decreto evangeli-
cæ prædicationis.

Ad tertiam respondent, Majorem esse veram de
his quæ sunt fini propinquiora ordine causalitatis,
falsam verò de his quæ sunt propinquiora illi tan-
tùm ordine perfectionis: Christus autem licet sit
perfectior univèrso, & ordine gratiæ, non tamen
est propinquior fini à Deo intento, ordine causa-
litis; ita ut res naturales, & ordinis gratiæ, in
attingendo finem intentum à Deo, scilicet mani-
festationem bonitatis suæ, ab illo ut intermedio
dependeant, sed seipsis immediatè ad talem finem
conducunt; ac proinde potuit Deus decernere
omnia simul, vel minùs perfectum ad perfectius
ordinare, vel denique perfectius ordinare ad mi-
nùs perfectum; cumquæ hoc ex sola Dei volun-
tate pendeat, qualiter de facto contigerit, ex
Scriptura, Concilijs, & Patribus indagandum est;
& quia ex illis constat, Deum decrevisse myste-
rium Incarnationis propter hominum salutem
& redemptionem, asserendum est, non prius præ-
destinasse Christum, quàm decreverit univèrsam
producere, & peccatum permittere. Unde juxta
hunc modum dicendi, sic disponenda sunt divinæ
mentis decreta. Postquam Deus scientiâ simplicis
intelligentiæ omnia possibilia cognovit, primò
suorum attributorum manifestationem decrevit.
Secundò ad istum finem ex pluribus possibilibus
hunc mundum elegit, ex diversis rerum gradibus
& naturis compositum. Tertio voluit naturam
intellectualem donis gratiæ exornare. Quarto
decrevit hominis peccatum permittere. Quinto
præ viso peccato misericordiâ tactus, potens mul-
tis modis hominis peccatum destruere, vel purè
misericorditer condonando, vel satisfactionem
inæqualem & imperfectam acceptando, modo
convenientissimo illius expiationem, ac reme-
dium nostrum, decrevit, scilicet per condignam
& æqualem satisfactionem. Sexto ad talem satis-
factionem exhibendam, voluit quòd Verbum
carnem humanam assumeret. Denique in Christo
quosdam ex hominibus elegit ad gloriam, alijs
in massa perditionis, justo judicio, sed nobis oc-
culto, relictis.

§. VI.

Verior ac probabilior solutio traditur.

Licet præcedentes solutiones non sint impro-
babiles, & à gravissimis Theologis tradan-
tur ac defendantur, placet tamen addere ter-
tiam, quæ videtur probabilior, fumiturque ex
communi Thomistarum & Peripateticorum do-
ctrina, qui asserunt causas sibi invicem esse cau-
sas, & quod in uno genere causa est prius, posse
in alio esse posterius, ut variis exemplis in Tra-
ctatu de justificatione declaravimus.

B Dicimus ergo quod ordine intentionis, prius
fuit volitus Christus, quàm omnia alia, sive or-
dinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, &
quàm permissio peccati, in genere causæ finalis,
posterius tamen in genere causæ materialis. Vel
ut alij dicunt, licet Christus prius fuerit prævisus
& intentus in ratione finis qui, quàm ordo natu-
ræ & gratiæ, & quàm peccatum intelligatur esse
permissum à Deo, tamen prioritate finis cui, prius
volitum fuit remedium peccati, seu genus hu-
manum ut redimendum, quàm fuerit prævisa &
volita Incarnatio, quod ut magis declaratur.

Notandum primò, finem qui est adæquatum
intentionis objectum, dividi à Philosophis in
finem Qui, sive ut alij loquuntur in finem Cujus
C gratiæ, & in finem Cui, quem alij appellant fi-
nem effectum. Finis qui, sive cuius gratiæ, est illud
bonum quod appetitur, & cuius gratiæ media as-
sumuntur. Finis verò cui, est illud subjectum, sive
illa persona, cui vel propter quam appetitur tale
bonum: v. g. in Medico desiderante sanitatem
ægroto, finis qui, est sanitas, propter quam pro-
curandam infirmo præscribuntur potiones, &
alia remedia adhibentur. Finis verò cui, est ipse
infirmus cui sanitas desideratur.

Notandum secundò, quod licet in eodem in-
fimo genere causæ non possit esse inter duo reci-
procatio, seu mutua causalitas & dependentia,
benè tamen in eodem genere subalterno, divisi-
bili in diversos modos causandi. Nam ut commu-
niter docent nostri Thomistæ, in Tractatu de gene-
ratione & corruptione, dispositiones concomi-
tantes, sunt priores composito genito, in genere
causæ materialis dispositivæ, quia ad formæ re-
ceptionem disponunt, & posteriores in genere
causæ materialis receptivæ, seu subjectivæ, quia
in composito recipiuntur & subjacentur; tam-
quam in subjecto quod. Cum ergo genus causæ fi-
nalis sit subalternum, & in duas veluti species di-
vidatur, nimirum in finem qui, seu cuius gratiæ,
& in finem cui, nihil repugnat, id quod est prius
alio in ratione finis qui, esse posterius & depen-
dens in ratione finis cui, ut patet in exemplo ad-
ducto Medici desiderantis sanitatem infirmo: ipsa
enim sanitas est prior ægroto in ratione finis qui,
seu cuius gratiæ, æger verò cui sanitas desideratur,
est prior in eodem genere causæ finalis, in ratio-
ne finis cui. His præmissis.

Prima pars hujus resolutionis, quæ asserit Chri-
stum ordine intentionis, prius fuisse volitum, ut
finem qui, quàm res ordinis naturalis, & ordinis
gratiæ, & quàm permissio peccati, probatur pri-
mò ex illo Apostoli 1. ad Corinthios, *Omnia ve-
stra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei.*
Ubi D. Thomas ait significari quod quemad-
modum omnia propter prædestinatos creata sunt,
ita omnia creata, & ipsi prædestinati, sunt propter

pter Christum, ut est homo, tanquam propter finem; sicut & illa omnia, & ipsemet Christus, sunt propter Deum ut ultimum finem: Ergo Christus in ratione finis qui, sive cuius gratiâ, est prius volitus & intentus, quàm res ordinis naturalis, & supernaturalis, subindeque quàm permissio peccati.

Secundò, Finis cuius gratiâ, sive ultimus, sive proximus, magis diligitur, quàm id quod ob illum amatur: At inconveniens videtur dicere, Christum fuisse à Deo minùs dilectum, quàm remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum: Ergo genus humanum, non est finis qui, seu cuius gratiâ, priùs à Deo intentus, sed potius ipse Christus in mente & intentione Dei talem prioritatem in genere causæ finalis obtinet.

Tertiò, Ut egregie discurret Magister Herrera in manuscriptis ad hunc articulum, cum Deus sit omnium creaturarum finis, consentaneum videtur, ut ea in quibus speciali quodam modo Deus reperitur, sint etiam aliorum omnium fines, ideoque cum in anima justi speciali quodam modo Deus inhabitet, ad justum tanquam ad finem omnia naturalia ordinantur. Similiter quia in sacramento altaris speciali modo invenitur author gratiæ & gloriæ, sacramentum Eucharistiæ, cæterorum omnium finis esse censetur. Cum ergo in humanitate Christi, speciali quodam, & ineffabili modo, plenitudo divinitatis inhabitet, Christus jure merito, omnium creaturarum, & totius ordinis naturæ & gratiæ finis censendus est; subindeque ordine intentionis priùs volitus à Deo quàm omnia alia, sive ordinis naturalis, sive ordinis supernaturalis, & quàm permissio peccati.

Quartò, Permissio peccati Adami non debuit eligi à Deo ex solo fine ostendendi suavitatem suę providentiæ, licet enim ad providentiæ divinæ suavitatem pertineat permittere quod natura defectibilis in aliquibus individuis deficiat, non tamen quod deficiat in omnibus: peccatum autem autem originale est defectus omnium individuum naturæ humanæ: Ergo permissio peccati originalis ex nullo alio fine potuit à Deo eligi congruentius, quàm ex motivo tanti boni, scilicet Christi Redemptoris, qui proinde est priùs volitus & intentus à Deo in ratione finis qui, quàm permissio peccati originalis.

Denique, De divinis decretis, & eorum motivis, loquendum est semper consentaneè ad rerum naturas, nisi oppositum revelatum sit: At magis consonum est naturis rerum, secundùm quas id quod perfectius est, ad imperfectius ut ad finem cuius gratiâ non ordinatur, quòd genus humanum, ut redimendum, & res omnes ordinis naturalis & supernaturalis, ad Christum ut ad finem qui, sive cuius gratiâ ordinentur; quàm quòd ipse Christus, remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum, tanquam finem cuius gratiâ respiciat; & aliàs ex nullo Scripturæ testimonio potest colligi oppositum, ut patebit ex infra dicendis: Ergo dicendum est, Christum in ratione finis qui, seu cuius gratiâ, esse priorem in mente & intentione Dei, quàm remedium peccati, seu genus humanum ut redimendum.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio ex D. Thoma in 2. dist. 15. quæst. 1. art. 1. ad 6. ubi sic ait: *Aliquid potest esse propter aliud dupliciter, aut quia ordinatur ad ipsum, sicut ad finem proprium & principale; & sic inconveniens est dicere, quod aliquid sit propter vilius se, ut luna & stella propter nocturnas & vesperationes, cum finis sit*

Tom. I V.

A *potior his quæ sunt ad finem. Alio modo potest dici aliquid esse propter aliud, cui ex ipso provenit aliqua utilitas, eo modo quo posset dici Regem esse propter rusticum, ex cuius regimine provenit ei pax; & per hunc modum est intelligendum quod in littera dicitur, omnes enim utilitates quæ ex corporibus cælestibus proveniunt in inferioribus, sunt à Deo provisæ, qui corpora illa instituit. Ubi S. Doctor inconveniens reputat, quod luna & stellæ factæ sint propter vesperationes tanquam propter propriam finem, hoc est, finem cuius gratiâ, non autem propter finem cui ex luna & stellis utilitas provenit. Ergo similiter inconveniens debet censeri quod remedium peccati, vel homo ut redimendus, sit finis proprius, id est cuius gratiâ, Incarnationis; non autem quod sit finis cui, seu utilitatis, cum ex ea maxima utilitas ipsi proveniat. Ex quo probata manet secunda pars nostræ resolutionis, quæ asserit genus humanum, ut redimendum, esse priorem Christo in mente & intentione Dei, in ratione finis cui, sive ut alij dicunt, in genere causæ materialis. Potestque confirmari, quia Christus ex vi decreti intentivi fuit volitus ut redemptor: At ut sic nequit intendi, nisi prævisò homine, ut materiâ perficiendâ, & peccato, ut materiâ destruendâ: Ergo decretum intentivum Christi posterius est in genere causæ materialis, sive finis cui, permissione peccati, & homine redimendo. Unde ad argumentum initio §. præcedentis pro sententia Scoti propositum, distinguo Antecedens: Christus est volitus & prædestinatus à Deo ante præscientiam peccati hominum: si illa particula, *ante*, denotet prioritatem in omni genere causæ, nego Antecedens. Si denotet prioritatem in genere causæ finalis, & in ratione finis qui, concedo Antecedens, & nego Consequentiam; quia stat optimè, prædestinationem Christi esse priorem in mente divina præscientiâ peccati, seu humano genere ut redimendo, in aliquo genere causæ, & nihilominus ab ipso, in alio genere dependere; subindeque Christum non esse venturum, nullo peccato existente. Ex qua doctrina*

B *Colliges primò, hunc inter divina decreta ordinem esse constituendum, quòd scilicet in genere causæ finalis priùs fuit in ordine intentionis decretum Incarnationis, decreto creationis, glorificationis, justificationis, & permissionis peccati, cum posterioritate in genere causæ materialis jam explicata: in ordine tamen executionis, decretum creationis fuit prius, postea decretum justificationis, deinde decretum reparationis ab illo, ac tandem decretum glorificationis.*

C *Colliges secundò, quòd quando Scriptura, Concilia, & SS. Patres, dicunt Christum prædestinatum fuisse ut nos redimeret, vel propter nostram salutem, particula illæ *ut*, & *propter*, non denotant finem qui, seu cuius gratiâ, sed tantùm finem cui, seu utilitatis, quatenus ex Incarnatione provenit homini maxima utilitas, scilicet remedium peccati.*

D *Colliges tertiò, non solum peccatum hominum, sed etiam Angelorum, fuisse prævisum ante decretum Incarnationis; quia Deus non poterat prævidere peccatum primorum parentum, nisi etiam prævideret malitiam demonum, qui ex superbia & invidia tale peccatum ipsis persuaserunt.*

E *Ex dictis etiam facile dilui possunt quædam argumenta, sumpta ex inconvenientibus, quæ nobis obijciunt Adversarij: si enim (inquiunt) Incarnatio fuisset volita à Deo, sumptâ occasione ex*

peccato, esset bonum occasionatum, & anima Christi deberet gaudere de peccato nostro, nobisque gratias agere, quod illi dederimus occasionem essendi. Item Deus ordinasset majus bonum, quale est Christus, ad minus bonum, scilicet remedium peccati, quod est inordinate procedere.

65. Sed hæc, ut dixi, facile diluuntur ex principiis supra statutis: Ad primum enim responderetur, occasionatum dupliciter sumi posse, primo prout idem est ac præter intentionem agentis, & à casu, quo sensu mulier appellatur à Philosopho *mas occasionatum*. Et in hoc sensu, non solum Incarnatio, quæ est præcipue intenta à Deo, sed nullum omnino bonum, est occasionatum respectu Dei, cum omnia divinæ providentiæ & gubernationi subdantur. Secundo potest dici aliquid occasionatum, quia pendet ex aliqua occasione, licet aliunde sit intentum à Deo, & in hoc sensu concedi potest, Incarnationem esse bonum occasionatum: quia tamen *ly occasionatum* proprie tantum primo modo sumitur, ideò absolute negandum est, Incarnationem esse bonum occasionatum.

66. Ad secundum dico, Christum debere gratias agere Deo, non nobis, & gaudere non de peccato nostro, sed de bonitate & misericordia Dei, quæ tantum bonum ex tanto malo tanquam ex occasione produxit: neque enim nos dedimus occasionem essendi Christo, per se, & ex intentione nostra, sed solum per accidens, & ex intentione Dei, qui ex peccato Adami, tanquam ex occasione, Incarnationem Verbi Divini desumere voluit.

67. Ad tertium respondeo quod ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem qui, vel cujus gratiæ, est inordinate procedere, non autem ordinare majus bonum ad minus, tanquam ad finem cuiusnam Angeli in Scriptura dicuntur producti & missi in ministerium hominum, & salus rustici dicitur finis cui providentiæ regiæ, quia bonum rustici resultat ex providentiæ & gubernatione Regis. Demum inferiorum generatio dicitur finis cui motus cæli, nec tamen propterea est illo perfectior.

ARTICULVS II.

Verum solo existente peccato originali, & è contra solis existentibus actualibus, futura esset Incarnatio, ex vi præsentis decreti?

§. I.

Quibusdam præmissis, difficultas duplici conclusione resolvitur.

68. **D**vo in hujus difficultatis resolutione, ut certa ab omnibus supponuntur. Primum est, Christum venisse in mundum, ad delendum non solum originale peccatum, sed etiam omnia actualia, seu ad exhibendum remedium sufficiens ad omnium peccatorum deletionem. Unde 1. Joan. 2. dicitur: *Ipsè est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Et D. Paulus ad Hebræos 1. ait Christum fecisse purgationem omnium peccatorum. Ratio etiam suffragatur: Nam finis Incarnationis est perducere homines in vitam æternam: At introductio ad regnum cæleste, & vitæ æternæ consecutio, non solum per peccatum originale, sed etiam per peccata actualia impediuntur: Ergo Christus venit, non solum ad delendum peccatum originale, sed

A etiam ad tollenda peccata actualia.

Alterum in quo omnes ferè Authores consentiunt, est quod Incarnatio principalis facta est ad tollendum peccatum originale: Nam ut dicitur S. Doctor hic art. 4. ad deletionem illius peccati principalis facta est Incarnatio, quod absolute est majus: At peccatum originale, est absolute majus actuali: Ergo &c. Major est certa, quanto enim peccatum est gravius, eò magis humane adversatur saluti, propter quam Deus est incarnatus. Minor verò probatur. Peccatum actuale, licet intensivè majus sit peccato originali, cum plus habeat de voluntario, tamen ex se solum inficit singularem personam, non verò totam naturam, sicut peccatum originale: At peccatum quod de se inficit totam naturam, absolute majus est eo quod de se solum inficit singularem personam; ut enim docet Aristoteles 1. Ethic. cap. 2. bonum gentis divinius & præstantius est, quam bonum particulare: Ergo peccatum originale est absolute majus actuali.

Confirmatur: Ad illud peccatum tollendum principalis venit Christus, ex quo major oritur miseria, & minus voluntaria: Sed ex peccato originali, major oritur miseria, nam ferè omnia peccata actualia ex originali, ut ex causa & fonte ortum habent; ex eo etiam oriuntur penalitates hujus vitæ, ut mors, ægritudines, ignorantia, concupiscentia &c. Item per peccatum originale, janua cælorum ita clausa erat, ut quantumcumque aliquis esset justus & sanctus, nunquam tamen posset ad Dei visionem pervenire, donec Deo exhibita fuisset condigna & rigorosa satisfactio pro tali peccato, quod etiam est minus voluntarium quam cætera peccata actualia, quia non contrahitur voluntate propria, sed tantum voluntate primi parentis, in quo tanquam in capite voluntates cæterorum hominum continentur: Ergo Christus principalis venit ad tollendum peccatum originale. His præmissis.

Circa propositam difficultatem triplex versatur sententia. Prima est Medinæ hic art. 4. & Valentia quæst. 1. puncto 6. asserentium, quod existente solo originali peccato, atque etiam existentibus solis actualibus, Christus venisset, ex vi præsentis decreti. Secunda est Cabrera & Nazarij, aliorumque, qui dicunt existente solo originali peccato, vel solis existentibus actualibus, Incarnationem, ex vi præsentis decreti, non fuisse futuram. Tertia verò, quæ in schola Thomistarum communior est, asserit Christum venturum ex vi præsentis decreti, solo existente peccato originali, non verò solis existentibus actualibus. Unde

Dico primò: Solo existente peccato originali, venisset Christus, ex vi præsentis decreti.

Probatum primò: Prima & principalis Incarnationis Dominicæ occasio, fuit peccatum Adami derivatum in omnes posteros, ut patet ex dictis articulo præcedenti: unde ipsèmet Christus, qui ad illud delendum missus est, vocatur à D. Paulo secundus Adam, & de culpa Adami, non verò de actualibus aliorum hominum peccatis, canit Ecclesia in benedictione cerei paschalis: *O verè necessarium Ade peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa que talem ac tantum meruit habere Redemptorem!* Ergo solo originali peccato existente, Christus venisset, ex vi præsentis decreti.

Confirmatur: Daniel. 9. ubi Incarnatio prædicitur futura, fit mentio solius originalis peccati delendi, nam Archangelus Gabriël, ipsum Daniëlè de tempore adventus Christi instruens, sic ait: